

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 11. avgust 2022. godine
Ref.br.:AGJ 2033/22

PRESUDA

u

slučaju br. KI19/21

Podnosilac

Sadik Pllana

Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova
Rev. br. 239/2019 od 26. novembra 2020. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija.

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Sadik Pllana iz sela Veliki Kičić- opština Mitrovica (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga po punomoćju zastupa advokat Sheremet Ademi iz Mitrovice.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [Rev. br. 239/2019] od 26. novembra 2020. godine Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud), u vezi sa presudom [Ac. br. 276/17] od 13. juna 2019. godine Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presudom [C. br. 143/16] od 4. januara 2017. godine Osnovnog suda u Mitrovici- filijala u Vučitrnu (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se navodi da su podnosiocu zahteva povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 21. [Opšta načela] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), članovima 32. [Pravo na pravno sredstvo], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], 54. [Sudska zaštita prava] i 56. [Prava i osnovne slobode tokom vanrednog stanja] Ustava.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 18. januara 2021. godine, punomoćnik podnosioca zahteva je podneo zahtev preko pošte Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), koji je poslednje navedeni primio 21. januara 2021. godine.
6. Dana 25. januara 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Safet Hoxha i Radomir Laban.
7. Dana 2. februara 2021. godine, Sud je obavestio punomoćnika podnosioca zahteva o registraciji zahteva i tražio od punomoćnika (i) podnošenje punomoćja koje dokazuje da zastupa podnosioca zahteva pred Sudom; i (ii) popunjavanje formulara zahteva.
8. Dana 15. februara 2021. godine, Sud je primio od punomoćnika podnosioca zahteva relevantno punomoćje i formular zahteva.
9. Dana 15. februara 2021. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva.
10. Dana 17. maja 2021. godine, na osnovu stava 5. člana 114. [Sastav i mandat Ustavnog suda] Ustava i pravila 12 (Izbor predsednika i zamenika predsednika) Poslovnika, sudija Gresa Caka-Nimani je izabrana za predsednicu Ustavnog suda. Na osnovu stava (4) pravila 12 Poslovnika i odluke Suda KK-SP 71-2/21 utvrđeno je da će sudija Gresa Caka-

Nimani preuzeti funkciju predsednice Suda nakon isteka mandata aktuelne predsednice Suda, Arte Rama-Hajrizi, 26. juna 2021. godine.

11. Dana 25. maja 2021. godine, na osnovu tačke 1.1 stava 1. člana 9. (Prevremeni istek mandata) Zakona i pravila 7 (Ostavka na dužnost sudije) Poslovnika, sudija Bekim Sejdiu je podneo ostavku na mesto sudije pred Ustavnim sudom.
12. Dana 26. juna 2021. godine, na osnovu stava (4), pravila 12 Poslovnika i odluke Suda [KK-SP 71-2/21], sudija Gresa Caka-Nimani je preuzela dužnost predsednice Suda, dok je na osnovu tačke 1.1 stava 1, člana 8. (Istek mandata sudije) Zakona, predsednica Arta Rama-Hajrizi okončala mandat predsednice i sudije Ustavnog suda.
13. Dana 23. decembra 2021. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda u Mitrovici-filijala u Srbici kompletan dosije predmeta.
14. Dana 31. decembra 2021. godine, Sud je primio od Osnovnog suda u Mitrovici-filijala u Srbici dosije slučaja.
15. Dana 11. maja i 22. juna 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno tražilo odlaganje slučaja zbog dodatnih dopuna.
16. Dana 18. jula 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i većinom glasova je iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva. Istog tog dana, Sud je većinom glasova zaključio: (i) da je zahtev podnosioca zahteva je prihvatljiv; (ii) da je došlo do povrede stava 2. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a, u vezi sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje unutar jednog razumnog roka; (iii) da nije došlo do druge povrede člana 31 Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a; i (iii) Presuda Vrhovnog Suda Kosova [Rev. Br. 239/2019] od 26. novembra 2020. godine, ostaje na snazi.

Pregled činjenica

17. Dana 10. novembra 1998. godine, podnosilac zahteva je, prema spisima predmeta, usled kvara na električnoj mreži i eksplozije rezervoara, zadobio teške telesne povrede. Ova nesreća se dogodila u zgradi Osnovne škole „Enver Hadri“ u Smrekovnici-Vučitrn.

Pokretanje tužbe 2000. godine protiv Osnovne škole „Enver Hadri“ u Smrekovnici u Vučitrnu, a potom i protiv Ministarstva obrazovanja i tehnologije u Prištini

18. Dana 2. novembra 2000. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu za naknadu štete Opštinskom sudu. Tužena je bila Osnovna škola „Enver Hadri“ u Smrekovnici-Vučitrn. Prema spisima predmeta, tužba je zatim pokrenuta protiv drugog tuženog, odnosno protiv Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije u Prištini.
19. Dana 30. juna 2003. godine, Opštinski sud u Vučitrnu je doneo presudu [K. br. 143/2000], kojom je (i) delimično usvojio tužbeni zahtev podnosioca; (ii) obavezao Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije u Prištini da mu isplati relevantni iznos na ime naknade nematerijalne štete. Opštinski sud je odbio, kao neosnovan, drugi deo tužbenog zahteva što se tiče naknade za nematerijalnu štetu, Opštinski sud se zasnovao na sledećim dokazima: (i) veštačenju veštaka za mašinstvo; (ii) veštačenju neuropsihijatra, i (iii) veštačenju hirurga.

20. Dana 11. jula 2003. godine, Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije je uložilo žalbu na odluku Opštinskog suda [K. br. 143/2000] u Okružnom sudu, navodeći da podnosilac zahteva nikada nije bio zaposlen kod tužene, a štaviše da je bio plaćen od strane Ministarstva prosvete Republike Srbije, jer je administrativno osoblje plaćeno od strane poslednje navedene. Što se tiče ove tačke, tužena je istakla da je Opštinski sud pogrešno utvrdio njegovu odgovornost.
21. Dana 15. marta 2004. godine, Okružni sud u Mitrovici je, presudom [AC. br. 373/2003], usvojio, kao osnovanu, žalbu žalioca (Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije) i preinačio presudu Opštinskog suda K. br. 143/2000, tako što je sada odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca, uz obrazloženje da nijedna zakonska odredba ne propisuje da je Ministarstvo obrazovanja *“kao odeljenje Vlade Kosova, osnovano nakon intervencije NATO snaga na Kosovu 1999. godine, odgovorno prema bivšim prosvetim radnicima pre osnivanja ovog ministarstva, odnosno, u konkretnom slučaju nije odgovorno ni za naknadu štete pričinjene tužiocu 10.11.1998. godine, budući da se ne može raditi o pravnoj sukcesiji ovog ministarstva, jer to nije postojalo ni u drugim državnim, izvršnim i upravnim organima Kosova osnovanim od strane UNMIK-a. Ne postoji pravni osnov kojim se propisuje naknada štete tužiocu kao bivšem radniku škole [...]”*.
22. Dana 9. aprila 2004. godine, podnosilac zahteva je izjavio reviziju Vrhovnom sudu, navodeći bitnu povredu parničnog postupka iz člana 354 stavovi 1 i 2, tačke 5 i 13 Zakona o parničnom postupku (Službeni list bivše SFRJ br. 4/77) (u daljem tekstu: ZPP) *“gde je tužilac povređen na radnom mestu na kome je radio bez prekida do momenta kada je zadobio povrede na radnom mestu”*.
23. Dana 25. januara 2005. godine, Vrhovni sud Kosova je, rešenjem [Rev. br. 97/2004], ukinuo presudu Okružnog suda AC. br. 373/2003 i odbio tužbu podnosioca zahteva, kao nedozvoljenu. Vrhovni sud je istakao da na osnovu člana 77 stav 1 ZPP-a, Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije nema proceduralni legitimitet da bude strana u postupku.

Pokretanje druge tužbe 2006. godine protiv Osnovne škole “Enver Hadri” u Smrekovnici-Vučitrn

24. Dana 18. aprila 2006. godine, podnosilac zahteva je podneo drugu tužbu za naknadu štete protiv tužene Osnovne škole “Enver Hadri” u Smrekovnici- Vučitrn.
25. Dana 3. maja 2006. godine, Opštinski sud u Vučitrnu je održao pripremnu sednicu na kojoj je odlučio rešenjem da će se održati glavna rasprava 18. maja 2006. godine. Na toj raspravi su učestvovali podnosilac zahteva i zastupnik osnovne škole.
26. Dana 18. maja 2006. godine, rešenjem je odložena glavna rasprava u Opštinskom sudu u Vučitrnu za 24. maj 2006. godine.
27. Dana 24. maja 2006. godine, održana je glavna rasprava u Opštinskom sudu u Vučitrnu, kojoj su prisustvovali podnosilac zahteva, zastupnik osnovne škole i javni pravobranilac opštine. Podnosilac zahteva je istakao da ostaje pri svom tužbenom zahtevu, dok je javni pravobranilac opštine, između ostalog, istakao da je tužba zastarela.
28. Dana 24. maja 2006. godine, Opštinski sud u Vučitrnu je, rešenjem [C. br. 196/2006], odbio tužbu podnosioca zahteva, sa obrazloženjem da je stvar presuđena, kao što je

propisano članom 333. ZPP-a. Opštinski sud je rešenje AC. br. 373/2003 Okružnog suda i rešenje [Rev. br. 97/ 2004] Vrhovnog suda smatrao pravosnažnim.

29. Dana 12. juna 2006. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Okružnom sudu i istakao: *“Smatram da je sud u potpunosti prihvatio mišljenje javnog pravobranioca opštine gde on navodi da se radi o presuđenoj stvari [...] Zaista je tako, međutim moj predmet je od strane pravnog opštinskog lica u Vučitrnu, kada je održano prvo suđenje, odlučeno 30.06.2003. godine, i on je insistirao i prema njemu se postupalo tako da se predmet Tužba: usmeri protiv MONT-a, a ne protiv škole, gde je tužba upućena, zato što je znao da taj dug pripada opštini. Proizilazi da se suđenje sprovodilo na pogrešnoj adresi [...] Vidi se da je prva [tužba] upućena Osnovnoj školi “Enver Hadri” u Smrekovnici. [...] Odluka Okružnog suda u Mitrovici pokazuje da se čitav postupak sprovodio na pogrešnoj adresi”.*
30. Dana 14. marta 2013. godine, Apelacioni sud je, rešenjem [CA. br. 452/2012], (i) usvojio, kao osnovanu, žalbu podnosioca zahteva; (ii) ukinuo rešenje Opštinskog suda u Vučitrnu C. br. 196/2006 od 24. maja 2006. godine i stvar vratio na presuđivanje Osnovnom sudu u Mitrovici-filijala u Vučitrnu. Apelacioni sud je prvo istakao da je u (i) parničnoj stvari zavedenoj kao C. br. 143/2000, tužilac Sadik Pllana [podnosilac zahteva], a tužena Ministarstvo obrazovanja i tehnologije u Prištini, međutim, tužena nije ista kao u slučaju C. br. 196/06. Stoga, Apelacioni sud je istakao da nisu stvoreni zakonski uslovi za odbijanje tužbe kao presuđene stvari, zato što treba da postoji identitet predmeta spora među istim stranama u postupku; (ii) povreda postupka se sastoji u činjenici da prvostepeni sud nije utvrdio da li Osnovna škola “Enver Hadri” u Smrekovnici može da bude strana u postupku o čemu se mora starati *ex officio*. Što se tiče poslednje navedenog, Apelacioni sud se pozvao na član 77. ZPP-a, ističući da prvostepeni sud nije utvrdio činjenicu da li tuženi poseduje imovinu na koju se može primeniti izvršni postupak; (iii) prvostepeni sud je bio obavezan da, primenjujući član 83. ZPP-a, pozove tužioca [podnosioca zahteva] da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili preduzme druge mere da bi se postupak mogao nastaviti sa licem koje može biti strana u postupku.

Presuđivanje nakon rešenja CA. br. 452/2012 od 14. marta 2013. godine Apelacionog suda, sprovedeno protiv opštine Vučitrn

31. Dana 23. maja 2013. godine, prema spisima predmeta, održano je pripremno ročište u Osnovnom sudu u Vučitrnu i tu je podnosilac zahteva tražio *“da se tužena, opština Vučitrn, OŠ “Enver Hadri” u selu Smrekovnica-Vučitrn, obaveže da [podnosiocu zahteva], isplati na ime naknade štete [...]”.*
32. Dana 4. septembra 2013. godine, Osnovni sud je izdao nalog za plaćanje sudske takse. U ovom dopisu, tužena je bila opština Vučitrn.
33. Dana 4. septembra 2013. godine, Osnovni sud je, rešenjem [C. br. 220/13], odbio, kao van roka, tužbu podnosioca zahteva, sa obrazloženjem da je podnosiocu zahteva izazvana šteta 10. novembra 1998. godine i da je isti 30. novembra 2000. Godine podneo tužbu nadležnom sudu i na kraju je rešenjem Rev. br. 97/2004 od 25. januara 2005. godine tužba podnosioca zahteva odbijena. Što se tiče rokova, Osnovni sud se pozvao na član 376. (Potraživanje naknade štete) Zakona o obligacionim odnosima iz 1978. godine (u daljem tekstu: ZOO), prema kome potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu i pozivajući se na ovu činjenicu, Osnovni sud je utvrdio da je šteta izazvana podnosiocu zahteva 11. novembra 1998. godine i da je rok zastarevanja 10. novembar 2003. godine. Osnovni sud je istakao

da na osnovu člana 389. (Odustanak, odbacivanje ili odbijanje tužbe) ZOO-a, odbacivanje tužbe ne izaziva prekid roka zastarelosti, stoga je utvrdio da podnosiocu zahteva rok zastarevanja nije prekinut zbog odbacivanja tužbe po rešenju Vrhovnog suda, već je nova tužba podnosioca zahteva, podneta 2006. godine, van roka.

34. Dana 23. septembra 2013. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja Osnovnog suda [C. br. 220/13], zbog (i) bitne povrede odredaba parničnog postupka, (ii) pogrešnog i nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja, i (iii) pogrešne primene materijalnog prava. Podnosilac zahteva je istakao da Osnovni sud nije primenio sugestije drugostepenog suda (rešenja [CA. br. 452/2012] od 14. marta 2013. Godine Apelacionog suda) i *“pošto prvostepeni sud nije postupio prema primedbama drugostepenog suda, tužilac je u potpunosti postupio prema primedbama drugog stepena i izvršio potrebne ispravke tužbe [...]”*.
35. Dana 18. marta 2016. godine, Apelacioni sud je, rešenjem [Ac. br. 3017/13], usvojio žalbu podnosioca zahteva, kao osnovanu, ukinuo rešenje Osnovnog suda od 4. septembra 2013. godine i stvar vratio na presuđivanje poslednje navedenom. Apelacioni sud je istakao da ne može da usvoji pravno stanovište prvostepenog suda, zato što je poslednje navedeni pomešao pravne institute i u izreci odbio tužbu, kao van roka, dok je sva obrazloženja zasnovao na odredbama instituta zastarelosti. Apelacioni sud je dalje istakao da je na osnovu člana 391. [Bez naslova] ZPP-a, odnosno tačke f), propisano da je tužba podneta nakon isteka roka, ukoliko je posebnim odredbama predviđen rok za njeno podnošenje, a u ovom slučaju, što se tiče tužbe za naknadu štete, nisu predstavljene posebne odredbe. Apelacioni sud je takođe naveo da ako se prvostepeni sud pozabavi zahtevom tuženog da je tužba podneta posle roka, zasnivajući se na institutu zastarelosti, onda ovo pitanje predstavlja materijalno-pravno pitanje o kojem se mora odlučiti meritorno.
36. Dana 13. aprila 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo “Urgenciju za ubrzanje postupka” Osnovnom sudu, naglašavajući da podnosi urgenciju zbog hitne potrebe za lečenjem zbog zadobijenih povreda. Podnosilac zahteva je istakao da predmet ima prioritet, zato što se sprovodi još od 2000. godine.

Presuđivanje nakon rešenja C. br. 220/13 od 18. marta 2016. godine Apelacionog suda

37. Prema spisima predmeta, Osnovni sud je zakazao ročište, koje je zatim odloženo za 12. jul 2017. godine i na poslednje navedenom, rešenjem je odlučeno da se glavna rasprava zakaže za 5. avgust 2016. godine.
38. Na osnovu spisa predmeta se primećuje da je 31. oktobra 2016. godine održano ročište i rešenjem je odlučeno da (i) se ročište odloži, i (ii) da će Osnovni sud na narednom ročištu odlučiti *„nakon prethodnog odlučivanja o pitanju zastarelosti zahteva“*.
39. Dana 4. januara 2017. godine, Osnovni sud je, presudom [C. br. 143/16], odbio tužbu podnosioca zahteva zbog isteka roka zastarevanja. Osnovni sud je istakao da u pitanjima naknade štete, prema članu 376. ZOO-a, potraživanje naknade zastareva za 3 godine od kada je oštećenik doznao za štetu i 5 godina od kada je šteta nastala. Podnosiocu zahteva je šteta izazvana 10. novembra 1998. godine, a rok zastarevanja je 10. novembra 2003. godine, zato što je isteklo 5 godina od kada je nastala šteta. Osnovni sud je istakao da na osnovu člana 389. ZOO-a, odbijanje tužbe ne izaziva prekid toka roka zastarevanja, stoga, rok nije prekinut time što je tužba odbijena rešenjem Vrhovnog suda [Rev. br. 97/2004]. Podnosiocu zahteva je ona, podnošenjem nove tužbe 2006. godine, prema gore navedenim razlozima, zastarela.

40. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu, navodeći bitnu povredu odredaba parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava, navodeći da zastarelost nije nastupila. Odgovor na žalbu je podnela opština, koja je svoje argumente zasnivala na zastarelosti prema stavu 2 člana 389 ZOO-a.
41. Dana 13. juna 2019. godine, Apelacioni sud je, presudom [Ac. br. 276/17], odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda [C. br. 143/16]. Apelacioni sud je istakao da je pravno stanovište i zaključak prvostepenog suda pravičan i zakonit i (i) da nisu održivi žalbeni navodi da je presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka, jer je izreka jasna i u skladu sa razlozima presude, a takođe su utvrđene sve činjenice na osnovu kojih se stvara jasna slika iz koje proizilazi da je pravo na naknadu štete zastarelo; i (ii) nisu održivi žalbeni navodi koji se odnose na pogrešnu primenu materijalnog prava, jer je na osnovu članova 154, 371 i 376. ZOO-a pravo podnosioca zahteva zastarelo. Što se tiče navoda o prestanku roka zastarevanja zbog podnošenja tužbe 2000. godine, Apelacioni sud je obrazložio da su na osnovu člana 389, stavova 1 i 2 ZOO-a propisani uslovi za prekid zastarevanja u slučajevima kada sudovi odbacuju tužbu, kao što je slučaj sa rešenjem Vrhovnog suda Rev. br. 97/2004 od 25. januara 2005. godine.
42. Dana 16. jula 2018. godine, podnosilac zahteva podnosi reviziju Vrhovnom sudu, navodeći (i) bitnu povredu odredaba parničnog postupka, zato što, prema njemu, presuda kojom se odbija tužbeni zahtev zbog zastarevanja nije proceduralna odluka, već samo odluka o kojoj se meritorno odlučuje, i (ii) pogrešnu primenu materijalnog prava, zato što je, prema njemu, na osnovu stava 3 člana 392 (Rok zastarelosti u slučaju prekida) ZOO-a, propisano da kada je prekid zastarevanja nastao podizanjem tužbe on počinje da teče iznova od dana kad je spor okončan. Stoga, podnosilac zahteva u reviziji smatra da tumačenje odredaba ZOO-a od strane redovnih sudova, ne uzimajući u obzir činjenicu da podnošenje tužbe prekida rok zastarevanja, predstavlja pravnu nesigurnost u pogledu ostvarivanja prava građana. Odgovor na žalbu je podnela opština, koja je ponovo svoje argumente zasnivala na zastarelosti.
43. Dana 26. novembra 2020. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Rev. br. 239/2019] i odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva podnetu protiv presude [Ac. br. 276/17] Apelacionog suda. Vrhovni sud je usvojio, kao osnovano, pravno stanovište prvostepenog i drugostepenog suda i istakao da je drugostepeni sud razmotrio sve žalbene navode važne za odlučivanje. Što se tiče žalbenih navoda u vezi sa materijalnim pravom, vezano sa institutom zastarevanja i pitanjem toka roka, Vrhovni sud je istakao da su o istima nižestepeni sudovi dali potpuna objašnjenja zakonskih odredaba i Vrhovni sud ocenjuje da se članom 389, stavovima 1 i 2 ZOO-a jasno propisuje kada se postupak okončava odbijanjem tužbe, kao što je slučaj sa rešenjem Vrhovnog suda [Rev. br. 97/2004], i smatra da ovaj postupak nije izazvao prekid roka zastarevanja. Vrhovni sud je takođe istakao da se u ovom slučaju ne može primeniti ni član 390, stav 1 ZOO-a i *"tužilac priznaje da je rešenje Rev. br. 97/2004 od 25.01.2005. godine Vrhovnog suda Kosova primio 22.04.2005. godine, dok je novu tužbu podneo 18.04.2006. godine, dakle nakon roka od tri meseca koji je propisan prema ovoj odredbi, stoga, ne može se smatrati da imamo prekid zastarevanja prema tužbi podnetoj 3.11.2000. godine"*.

Navodi podnosioca

44. Podnosilac zahteva navodi da su mu osporenim odlukom, odnosno presudom Vrhovnog suda, povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 21. [Opšta načela] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a, članovima 32. [Pravo na pravno sredstvo], 53.

[Tumačenje odredbi ljudskih prava], 54. [Sudska zaštita prava] i 56. [Prava i osnovne slobode tokom vanrednog stanja] Ustava.

45. Podnosilac zahteva se, povodom navoda o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, žali na rok zastarelosti i trajanje postupka.
46. Prvo, što se tiče roka zastarelosti, podnosilac zahteva ističe: *“Prema članu 376. ZOO-a (1978), rok zastarevanja je 3 godine od kad je oštećenik doznao za štetu i 5 godina od kad je šteta nastala. Rok zastarevanja za tužioca nije prekinut činjenicom da je istom odbijena tužba po rešenju Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 97/2004”*.
47. Podnosilac zahteva takođe ističe da je Vrhovni sud *“u obrazloženju presude, potvrđujući navode i obrazloženja nižestepenih sudova, utvrdio da je tužba tužioca zastarela i do ovog zaključka je došao nesmatrajući da je došlo do prekida roka zastarevanja podnošenjem pravnih sredstava tužioca, prvo prve tužbe od 02.11.2000. godine a zatim tužbe od 18.04.2006. godine. Smatramo da sudovi takvim zaključcima nisu odlučili o osnovanosti tužbenog zahteva, već su se, štaviše, upustili u zakonske rokove, koji su prema nama, prekinuti podnošenjem pravnih sredstava”*.
48. Pored toga, podnosilac zahteva navodi da je tužba podneta 2. novembra 2000. godine, bez obzira da li je odbijena revizijom, pravno sredstvo podneto protiv tužene, pa se prema ZOO-u, podnošenjem pravnog sredstva – podnošenjem tužbe, prekida zastarevanje i svakom drugom radnjom koju poverilac preduzme protiv javnih organa.
49. Podnosilac zahteva navodi da oštećeni u postupku treba da zna za štetu koja mu je pričinjena, ali *„[...] ne mogu podneti tužbu a da ne znam ko je prouzrokovao štetu [...] da saznam koje je fizičko ili pravno lice koje je prouzrokovalo štetu“*.
50. Drugo, što se tiče trajanja postupaka, podnosilac zahteva smatra da je *“neefikasnost sudova i kašnjenja nastala bez krivice podnosioca zahteva u blagovremenom razmatranju ovog slučaja izazvala štetne posledice podnosiocu zahteva, koji je nakon pokretanja slučaja pred sudovima stvorio zavisnost-litispenciju sprečavanjem blagovremenog nastavka zakonskog i sudskog postupka”*. U tom smislu, podnosilac zahteva je u spisima predmeta posebno istakao da Apelacioni sud drži predmet 7 (godina) (rešenje CA. br. 452/2012 od 14. marta 2013. godine).
51. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da proglasi zahtev prihvatljivim i (i) utvrdi da je došlo od povrede Ustava i člana 6. EKLJP-a, i (ii) proglasi ništavom i vrati na presuđivanje presudu Vrhovnog suda Rev. br. 239/2019 od 26. novembra 2020. godine.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

- 1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv*

njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6 (Pravo na pravično suđenje)

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.

[...]

ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA IZ 1978. GODINE

Član 371 Opšti rok zastarelosti

„Potraživanja zastarevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarelosti“.

Član 376 Potraživanje naknade štete

„Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

U svakom slučaju, ovo potraživanje zastareva za pet godina od kad je šteta nastala. Potraživanje naknade štete nastale povredom ugovorene obaveze zastareva za vreme određeno za zastarelost te obaveze“.

Član 389 Odustanak, odbacivanje ili odbijanje tužbe

„Prekid zastarevanja izvršen podizanjem tužbe ili kojom drugom periodičnom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja, smatra se da nije nastupio ako poverilac odustane od tužbe ili radnje koju je preduzeo.

Isto tako, smatra se da nije bilo prekida ako poveriočeva tužba ili zahtev bude odbačen ili odbijen, ili ako izdejstvovana ili preduzeta mera izvršenja ili obezbeđenja bude poništena“.

Član 390

Odbacivanje tužbe zbog neadekvatnosti

„Ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nenadležnosti suda ili kog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari, pa poverilac podigne ponovo tužbu u roku od tri meseca od dana pravosnažnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastarevanje pokrenuto prvom tužbom.

Isto vredi i za pozivanje u zaštitu, i za isticanje prebijanja potraživanja u sporu, kao i u slučaju kad je sud ili drugi organ uputio dužnika da svoje prijavljeno potraživanje ostvaruje u parničnom postupku“.

Član 392

Rok zastarelosti u slučaju prekida

„Posle prekida zastarevanje počinje teći iznova, a vreme koje je proteklo pre prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastarelost.

Zastarevanje prekinuto priznanjem od strane dužnika počinje teći iznova od priznanja.

Kada je prekid zastarevanja nastao podizanjem tužbe ili pozivanjem u zaštitu, ili isticanjem prebijanja potraživanja u sporu, odnosno prijavljivanjem potraživanja u nekom drugom postupku, zastarevanje počinje teći iznova od dana kad je spor okončan ili svršen na neki drugi način.

Kada je prekid zastarevanja nastao prijavom potraživanja u stečajnom postupku, zastarevanje počinje teći iznova od dana okončanja ovog postupka.

Isto važi i kad je prekid zastarevanja nastao zahtevom prinudnog izvršenja ili obezbeđenja.

Zastarevanje koje počinje teći iznova posle prekida, završava se kad protekne onoliko vremena koliko je zakonom određeno za zastarijevanje koje je prekinuto“.

ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU IZ 1977. GODINE

Član 77

[Bez naslova]

„[1]. Stranka u postupku može biti svako fizičko i pravno lice.

[2]. Posebnim propisima određuje se ko osim fizičkih i pravnih lica može biti stranka u postupku.

[3]. Parnični sud može, izuzetno, s pravnim dejstvom u određenoj parnici, priznati svojstvo stranke i onim oblicima udruživanja koji nemaju stranačku sposobnost u smislu odredaba st. 1 i 2 ovog člana ako utvrdi da, s obzirom na predmet spora, u suštini ispunjavaju bitne uslove za sticanje stranačke sposobnosti, a naročito ako raspolazu društvenim sredstvima, odnosno imovinom na koje se može sprovesti izvršenje [...]“.

Član 83

[Bez naslova]

“[1]. Kada sud utvrdi da lice koje se pojavljuje kao stranka ne želi biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, pozvaće tužioca da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili će preduzeti druge mere da bi se postupak mogao nastaviti sa licem koje može biti stranka u postupku“.

[...]

Član 333 **Pravosnažnost presude**

„[1]. Presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravosnažna ukoliko je njome odlučeno o zahtevu tužbe ili protivtužbe.

[2]. Sud tokom celog postupka po službenoj dužnosti pazi da li je stvar pravosnažno presuđena, i ako utvrdi da je parnica pokrenuta o zahtevu kome je već pravosnažno odlučeno, odbaciće tužbu.

[3]. Ako je u presudi odlučeno o potraživanju koje je tuženi istakao prigovorom radi prebijanja, odluka o postojanju ili nepostojanju ovog potraživanja postaje pravosnažna”.

[...]

ZAKON BR. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 390 **[Bez naslova]**

Ukoliko sud konstatuje da je tužba nerazumljiva ili nepotpuna, ili da postoje nedostaci koji su u vezi sa sposobnošću tužioca ili tuženog da bi postali stranke u parnici, ili njihovim zakonskim zastupanjem, ili nedostaci koji se odnose na ovlašćenje zastupnika da pokrene parnični postupak, kada se takvo ovlašćenje traži zakonom, sud će u cilju otklanjanja takvih nedostataka preduzeti potrebne mere propisane ovim zakonom (član 79 i 102).

Član 391 **[Bez naslova]**

Nakon prethodnog razmatranja tužbe sud će, rešenjem odbaciti tužbu kao nedozvoljivom ukoliko utvrdi da:

f) je tužba podneta nakon isteka roka, ukoliko je posebnim odredbama predviđen rok za njeno podnošenje;

Ocena prihvatljivosti zahteva

52. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.

53. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

54. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47
(Individualni zahtevi)

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48
(Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.
(Rokovi)

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...”.

55. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje navodi da su mu povređena u skladu sa uslovima člana 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.
56. Sud takođe utvrđuje da zahtev podnosioca ispunjava uslove prihvatljivosti propisane u stavu (1) pravila 39 Poslovnika i da se isti ne može proglasiti neprihvatljivim na osnovu uslova navedenih u stavu (3) pravila 39 Poslovnika. Sud takođe ističe da zahtev nije očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika, stoga se mora proglasiti prihvatljivim i razmotriti njegov meritum.

Postupci sprovedeni u periodu 2. novembar 2000 do 25. januara 2005

57. U dole navedenom tekstu, Sud će, pre nego što odluči o meritumu podnosioca zahteva, kao prethodno pitanje da proceni da li postupci sprovedeni u periodu od 2. novembra 2000. godine do 25. januara 2005. godine, spadaju u okviru vremenske nadležnosti (*ratione temporis*) Suda.
58. U vezi sa postupcima koji su sprovedeni u periodu od 2. novembra 2000. godine do 25. januara 2005. godine, Sud podseća da slučaj u sebi sadrži jedan spor koji je počeo prvom tužbom od 2. novembra 2000. godine. S tim u vezi, Sud se poziva na odredbe Poslovnika o Radu, odnosno pravilo 39 (Kriterijumi o prihvatljivosti) u kojem je propisano da:

*“(3) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim pod sledećim uslovima:
[...]*

(d) kada zahtev nije ratione temporis u skladu sa Ustavom;”

59. Nakon analize spisa predmeta, konstatuje se da je prvu tužbu podnosilac zahteva pokrenuo 2. novembra 2000. godine i da je postupak protiv nje okončan 25. januara

2005. godine, dakle, datira iz perioda pre stupanja na snagu Ustava Republike Kosovo 15. juna 2008. godine.

60. Stoga, Sud ne može oceniti ustavnost pravnih akata za koje se pretpostavlja da su povredili određeno pravo zagarantovano Ustavom, jer u to vreme ta prava niti su bila određena a niti zagarantovana Ustavom usled činjenice da i sam Ustav nije postojao (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda: KI170/18, podnosilac zahteva: *Draško Šćekić*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. novembra 2019. godine, stav 37).
61. Shodno tome, Sud utvrđuje da je period od 2. novembra 2000. godine do 25. januara 2005. godine *ratione temporis* neprihvatljiv po Ustavu (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Blečić protiv Hrvatske*, br. 59532/00, presuda ESLJP-a od 29. jula 2004. godine). U slučaju *Blečić protiv Hrvatske*, ESLJP je proglasio neprihvatljivim navedeni zahtev, jer odredbe EKLJP-a ne obavezuju zemlje potpisnice u odnosu na nijedan akt koji je donet ili pravnu situaciju koja je prestala da postoji pre nego što je EKLJP stupila na snagu.
62. Shodno tome, Sud utvrđuje da navodi u vezi sa tim periodom nisu *ratione temporis* prihvatljivi sa Ustavom i kao takvi, treba da se proglase neprihvatljivim na osnovu pravila 39 (3) (d) Poslovnika

Meritum

I. Uvod

63. Sud podseća da suština konkretnog slučaja proizilazi iz teške telesne povrede podnosioca zahteva usled kvara na električnoj mreži na njegovom radnom mestu u zgradi Osnovne škole „Enver Hadri“ u Smrekovnici-Vučitrn 10. novembra 1998. godine. Shodno tome, podnosilac zahteva je prvo podneo tužbu za naknadu štete 2. novembra 2000. godine Opštinskom sudu u Vučitrnu, a zatim tužbu 18. aprila 2006. godine. Što se tiče prve tužbe, postupak se završava presudom Vrhovnog suda [Rev. br. 97/2004], kojom se odbija tužba podnosioca zahteva, jer na osnovu člana 77, stav 1 ZPP-a, Ministarstvo obrazovanja i tehnologije nema svojstvo pravnog lica, samim tim nema sposobnost da bude strana u postupku.
64. Što se tiče druge tužbe, Opštinski sud u Vučitrnu je rešenjem odbio tužbu podnosioca zahteva, naglašavajući da je stvar presuđena na osnovu člana 332. ZPP-a, a zatim Apelacioni sud ukida rešenje Opštinskog suda i vraća predmet Osnovnom sudu na presuđivanje, ističući, između ostalog, da se povreda postupka sastoji u tome da prvostepeni sud nije utvrdio da li Osnovna škola „Enver Hadri“ u Smrekovnici može biti strana u postupku o čemu se mora starati *ex officio*. Osnovni sud se u ponovljenom postupku zasnivao na roku zastarevanja, pozivajući se na član 389. ZOO-a i ističući da odbijanje tužbe ne izaziva prekid zastarevanja. Nakon što je podnosilac zahteva podneo žalbu, Apelacioni sud rešenjem ponovo vraća stvar na presuđivanje, navodeći da je (i) prvostepeni sud pomešao pravne institute i u izreci odbio tužbu, kao van roka, dok je sva obrazloženja zasnovao na odredbama instituta zastarevanja; i (ii) na osnovu člana 391. ZPP-a, odnosno tačke f), propisano da je tužba podneta nakon isteka roka, ukoliko je posebnim odredbama predviđen rok za njeno podnošenje, a u ovom slučaju nema posebnih odredaba. Shodno tome, u ponovnom postupku, Osnovni sud je u presudi istakao da (i) prema članu 376. ZOO-a rok zastareva za 3 (tri) godine od kad je oštećenik doznao za štetu i 5 (pet) godina od kada je šteta nastala, a za podnosioca zahteva to je bio 10. novembar 2003. godine; (ii) na osnovu člana 389. ZOO-a, odbijanje tužbe ne izaziva prekid zastarelosti, stoga, rok nije prekinut time što je tužba odbijena rešenjem Vrhovnog suda [Rev. br. 97/2004]. Apelacioni sud je u žalbenom postupku obrazložio

zasnivajući se na članu 389, stavovima 1 i 2 ZOO-a, kojima su utvrđeni uslovi za prekid zastarevanja. Konačno, u postupku revizije, Vrhovni sud se u presudi [Rev. br. 239/2019] zasnovaio i na član 389, stavove 1 i 2 ZOO-a i istakao da se ne može primeniti član 390, stav 1, ZOO-a.

65. Suština navoda podnosioca zahteva se sastoji u njegovoj tvrdnji da (i) prema članu 376. ZOO-a potraživanje zastareva za 3 (tri) godine od kada je oštećenik doznao za štetu i 5 (pet) godina od kad je šteta nastala. Prema njemu, zastarevanje nije prekinuto time što je istom odbijena tužba rešenjem [Rev. br. 97/2004] Vrhovnog suda; (ii) oštećeni u postupku mora znati za štetu koja mu je pričinjena, ali „*ne mogu podneti tužbu, a da ne znam lice koje je prouzrokovalo štetu [...] da saznam ko je fizičko ili pravno lice koje je prouzrokovalo štetu*“. Podnosilac zahteva smatra da odatle počinje zastarevanje; i (iii) neefikasnost sudova i kašnjenja prouzrokovana bez njegove krivice u blagovremenom rešavanju ovog predmeta izazvali su štetne posledice po podnosioca zahteva, koji je nakon pokretanja slučaja pred sudom stvorio zavisnost-litispendedciju sprečavanjem blagovremenog nastavka zakonskog i sudskog postupka.
66. Na osnovu specifičnosti konkretnog slučaja, Sud će primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, shodno članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarrantovane Ustavom.
67. Sud takođe podseća da podnosilac zahteva navodi povredu članova 32. [Pravo na pravno sredstvo], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], 54. [Sudska zaštita prava] i 56. [Prava i osnovne slobode tokom vanrednog stanja] Ustava, međutim iste uopšte ne obrazlaže. Shodno tome, Sud će se u svojoj oceni usredsrediti samo na navode podnosioca zahteva u vezi sa povredom njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje.
68. Sud će se dalje baviti navodima podnosioca zahteva o povredi njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, kao što je zagarrantovano članom 31. Ustava i članom 6 (1) EKLJP-a, u dva aspekta: (i) u vezi sa pitanjem zastarevanja i stranom koja će biti tužena što je povezano sa tumačenjem zakona od strane redovnih sudova; i (ii) u vezi sa pravom na pravično suđenje u razumnom roku.

I. Ustavna procena u vezi sa tvrdnjom o pogrešnom tumačenju zakona od strane redovnih sudova o pitanju zastarevanja tužbenog zahteva

69. Sud podseća da podnosilac zahteva u vezi sa njegovim navodima o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje povezuje sa tumačenjem redovnih sudova u vezi sa zastarelošću. U suštini, podnosilac zahteva smatra da (i) rok zastarelosti za njega nije prekinut samom činjenicom da je istom tužba odbijena rešenjem [Rev. br. 97/2004] Vrhovnog suda od 25. januara 2005. godine; (ii) on ne može podneti tužbu a da ne zna ko je fizičko ili pravno lice koje je prouzrokovalo štetu. Podnosilac zahteva smatra da odatle počinje rok zastarevanja, što u suštini podrazumeva da podnosilac zahteva osporava tumačenje zakona od strane redovnih sudova u vezi sa institutom zastarevanja.
70. Sud podseća da se podnosilac zahteva žali na rok zastarevanja, naglašavajući da (i) prema članu 376. ZOO-a, potraživanje naknade zastareva za 3 godine od kada je oštećenik doznao za štetu i 5 godina od kada je šteta nastala. Podnosilac zahteva tvrdi da rok zastarevanja njemu nije prekinut samom činjenicom da je istom odbijena tužba rešenjem Vrhovnog suda Kosova [Rev. br. 97/2004]; i (ii) sudovi se nisu upustili u

osnovanost tužbenog zahteva, već su se upustili samo u vremenske rokove. Podnosilac zahteva je pred Sudom takođe istakao da *“ne mogu podneti tužbu, a da ne znam lice koje je prouzrokovalo štetu [...] da saznam ko je fizičko ili pravno lice koje je prouzrokovalo štetu”*. Podnosilac zahteva smatra da odatle počinje da teče rok zastarevanja.

71. Sud podseća da je pokretanje druge tužbe rezultat činjenice da je Vrhovni sud odlučio rešenjem [Rev. br. 97/2004] da Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije nema svojstvo pravnog lica, stoga, nema sposobnost da bude strana u postupku. S tim u vezi, podnosilac zahteva je 18. aprila 2006. godine podneo drugu tužbu protiv Osnovne škole “Enver Hadri” u Smrekovnici-Vučitrn.
72. Opštinski sud u Vučitrnu je rešenjem odbio tužbu podnosioca zahteva, ističući da je stvar presuđena prema članu 332. ZPP-a, a zatim je Apelacioni sud ukinuo rešenje Opštinskog suda i stvar vratio na presuđivanje Osnovnom sudu, naglašavajući, između ostalog, da se povreda postupka sastoji u činjenici da prvostepeni sud nije utvrdio da li Osnovna škola “Enver Hadri” u Smrekovnici-Vučitrn može da bude strana u postupku o čemu se morala starati *ex officio*. Osnovni sud u ponovljenom postupku, a zatim i sudovi višeg stepena, primenjuju kao pravni osnov, relevantne odredbe zastarelosti i zasnivaju su se uglavnom na član 389. ZOO-a gde se propisuje da odbijanje tužbe ne izaziva prekid roka zastarevanja. Međutim, Apelacioni sud je, smatrajući da je prvostepeni sud pomešao pravne institute i na osnovu činjenice da je na osnovu člana 391. ZPP-a, odnosno tačke f), predviđeno da je tužba podneta nakon isteka roka, ukoliko je posebnim odredbama predviđen rok za njeno podnošenje, a u ovom slučaju nema posebnih odredbi, odlučio da stvar vrati na presuđivanje Osnovnom sudu.
73. Shodno tome, Osnovni sud se u presudi konačno zasnovao na odredbama za zastarevanje i obrazložio da (i) prema članu 376. ZOO-a rok zastareva za 3 godine od kad je oštećenik doznao za štetu i 5 godina od kada je šteta nastala, a za podnosioca zahteva to je bio 10. novembar 2003. godine; (ii) na osnovu člana 389. ZOO-a, odbijanje tužbe ne izaziva prekid zastarelosti, stoga, rok nije prekinut time što je tužba odbijena rešenjem Vrhovnog suda [Rev. br. 97/2004]. Apelacioni sud je u žalbenom postupku obrazložio zasnivajući se na stavovima 1 i 2 člana 389, ZOO-a, kojima su utvrđeni uslovi za prekid zastarevanja. Konačno, u postupku revizije, Vrhovni sud se u presudi zasnovao i na stavove 1 i 2, člana 389, ZOO-a i istakao da se ne može primeniti član 390, stav 1, ZOO-a.
74. Vrhovni sud je na kraju u svojoj presudi [Rev. br. 239/2019] od 26. novembra 2020. godine odbio reviziju podnosioca zahteva i, između ostalog, obrazložio sledeće:

“Vrhovni sud ocenjuje da je članom 389, stavovima 1 i 2 ZOO-a jasno definisano da u onim slučajevima kada je između strana vođen sudski postupak, ali se postupak završava odbijanjem tužbe, kao što se desilo u ovom slučaju rešenjem Rev. br. 97/2004 Vrhovnog suda Kosova gde je tužba tužioca odbijena, smatra se da ovim postupkom nije izazvan prekid roka zastarelosti, dok, imajući u vidu momenat nastajanja slučaja 10.11.1998. godine i momenat kada je tužba podneta sudu 18.04.2006. godine, proizilazi da je tužba podneta nakon isteka roka od 5 godina (apsolutna zastarelost), odnosno 7 godina, 5 meseci, apsolutna zastarelost prema članu 376.2. ZOO-a (stari zakon koji je bio na snazi kada se slučaj desio). U konkretnom slučaju se takođe ne može primeniti član 390, stav 1 ZOO-a koji propisuje: „Ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nenadležnosti suda ili kog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari, pa poverilac podigne ponovo tužbu u roku od tri meseca od dana pravosnažnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je

zastarevanje pokrenuto prvom tužbom“. Tužilac priznaje da je rešenje Rev. br. 97/2004 od 25.01.2005. godine Vrhovnog suda Kosova primio 22.04.2005. godine, dok je novu tužbu podneo 18.04.2006.godine, dakle, i nakon isteka roka od tri meseca koji je određen po ovoj odredbi, stoga se ne može smatrati da imamo prekid zastarelosti po tužbi podnetoj 03.11.2000. godine”.

75. Stoga, u suštini, Sud primećuje da je Vrhovni sud, primenjujući član 389. ZOO-a, razjasnio podnosiocu zahteva zašto postoji rok zastarelosti u njegovom slučaju, navodeći da je tužba podnosioca zahteva odbijena rešenjem [Rev. br. 97/2004] od 25. januara 2005. godine Vrhovnog suda, a to nije dovelo do prestanka roka. Takođe, na osnovu trenutka kada se nezgoda dogodila, odnosno 11. novembra 1998. godine, i trenutka kada je druga tužba podneta Sudu 18. aprila 2006. godine, proizilazi da je ova tužba prema stavu 2 člana 376. ZOO-a bila van roka od 5 (pet) godina, odnosno nastupila je apsolutna zastarelost u roku od 7 (sedam) godina i 5 (pet) meseci. Vrhovni sud je takođe pojasnio zašto se ne primenjuje stav 1 člana 390. ZOO-a, navodeći da je podnosilac zahteva primio rešenje [Rev. br. 97/2004] od 25. januara 2005. godine dana 22. aprila 2005. godine, dok je drugu tužbu (novu tužbu) podneo nakon roka od 3 (tri) meseca, kao što je propisano odredbom 390. ZOO-a. Shodno tome, ne može se smatrati da je došlo do prekida zastarelosti.
76. S tim u vezi, Sud podseća da stav 1 člana 376. ZOO-a propisuje da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu, u svakom slučaju ovo potraživanje zastareva za pet godina od kad je šteta nastala.
77. Sud primećuje da član 389. ZOO-a predviđa slučajeve odustanka, odbacivanja ili odbijanja tužbe. S tim u vezi, redovni sudovi su se zasnivali na stavovima 1 i 2 člana 389. ZOO-a, gde je u stavu 1 precizirano da se prekid zastarevanja izvršen podizanjem tužbe ili kojom drugom poveriočevom radnjom smatra da nije nastupio ako poverilac odustane od tužbe ili radnje koju je preduzeo, dok se u stavu 2 člana 389. ZOO-a navodi da nije bilo prekida zastarelosti ako poveriočeva tužba bude odbačena ili odbijena.
78. Takođe, Vrhovni sud je primenio i član 390. ZOO-a, koji u svom stavu 1 propisuje da ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nenadležnosti suda ili kog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari, pa poverilac podigne ponovo tužbu u roku od tri meseca od dana pravnosnažnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastarevanje prekinuto prvom tužbom.
79. Sud primećuje da je podnosilac zahteva prema ova tri scenarija izgubio mogućnost da podnese svoju tužbu, odnosno (i) rokove od 3 (tri) i 5 (pet) godina kao što je propisano članom 376. ZOO-a da podnese potraživanje naknade štete, zatim, (ii) činjenicom da je rešenjem [Rev. br. 97/2004] od 25. januara 2005. godine Vrhovnog suda, njegova tužba odbijena, što je dovelo do toga da se rok zastarelosti ne prekine kao što je propisano članom 389. ZOO-a, i na kraju (iii) činjenicom da nije mogao da se primeni rok od tri (3) meseca kao što je propisano stavom 1 člana 390. ZOO-a, jer je drugu tužbu podnosilac zahteva podneo mnogo meseci kasnije.
80. Na osnovu gore navedenog, Sud zaključuje da nije došlo do povrede stava 2. člana 31. Ustava i stava 1. člana 6. EKLJP-a u vezi sa tvrdnjama o pogrešnom tumačenju zakona o institutu zastarevanja od strane redovnih sudova.

II. Ustavna procena navoda podnosioca zahteva o pravu na suđenje u razumnom roku

81. Baveći se ovim navodom, Sud još jednom podseća na ovaj navod podnosioca zahteva koji između ostalog ističe da su „*neefikasnost sudova i kašnjenja nastala bez krivice podnosioca zahteva u blagovremenom razmatranju ovog slučaja izazvala štetne posledice podnosiocu zahteva, koji je nakon pokretanja slučaja pred sudovima stvorio zavisnost-litispendedciju sprečavanjem blagovremenog nastanka zakonskog i sudskog postupka*“. Sud podseća da se u spisima predmeta, podnosilac zahteva posebno pozvao na rešenje [CA. br. 452/2012] od 14. marta 2013. godine Apelacionog suda.

(i) *Period koji će se uzeti u obzir*

82. Pozivajući se na sudsku praksu ESLJP-a i svoju sudsku praksu, Sud je ocenio da računanje procesa i vremensko trajanje postupaka počinje od momenta kada se nadležni sud pokrene zahtevom strana za utvrđivanje navodnog legitimnog prava ili interesa (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Vilho Eskelinen i drugi protiv Finske*, br. 63235/00, Presuda od 19. aprila 2007. godine, stav 65; *Erkner i Hofauer protiv Austrije*, br. 9616/81, od 23. aprila 1987. godine, stav 64, vidi i slučaj *Poiss protiv Austrije*, br. 9816/82, Presuda od 23. aprila 1987. godine, stav 50, i slučaj Ustavnog suda br. KI 127/15, podnosilac zahteva: *Mile Vasović*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. juna 2015. godine, stav 43, KI 81/16, podnosilac zahteva: *Valdet Nikqi*, presuda od 31. maja 2017. godine, KI19/17, rešenje o neprihvatljivosti od 21. februara 2018. godine, stav 50). Ovaj proces se smatra završenim donošenjem konačne sudske odluke od strane poslednjeg nadležnog sudskog stepena (vidi, slučaj ESLJP-a: *Eckle protiv Savezne Republike Nemačke*, br. 8130/78, presuda od 15. jula 1982. godine, stav 74, i slučaj Suda: KI177/19, podnosilac zahteva: *NNT "Sokoli"*, presuda od 29. marta 2021. godine, stav 98). Dakle, zahtev za razumnim trajanjem se primenjuje na sve faze parničnog procesa u cilju rešavanja spora, ne isključujući faze nakon meritornog suđenja (vidi, slučaj ESLJP-a: *Robins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 22410/93, presuda od 23. septembra 1997. godine, stavovi 28-29).
83. U ovom slučaju, podnosilac zahteva je, kao što je gore objašnjeno, podneo tužbu 2000. godine, a drugu tužbu 18. aprila 2006. godine. Podnosilac zahteva je, prema spisima predmeta, tražio urgenciju 13. aprila 2016. godine u Osnovnom sudu, naglašavajući da podnosi urgenciju zbog hitne potrebe za lečenjem, zbog zadobijenih povreda. Podnosilac zahteva je istakao da predmet ima prioritet, jer se sprovodi od 2000. godine.
84. Shodno tome, Sud utvrđuje da se period koji treba uzeti u obzir u vezi sa navodom podnosioca zahteva o povredi prava na pravično suđenje prema stavu 2, člana 31 u vezi sa stavom 1, člana 6, EKLJP-a, u ovom slučaju računa od dana podnošenja druge tužbe 18. aprila 2006. godine do konačne odluke u vezi sa tužbom podnosioca zahteva, odnosno presude [Rev. br. 239/2019] od 26. novembra 2020. godine Vrhovnog suda, ukupno 14 godina, 7 meseci i 8 dana.

(ii) *Relevantna načela*

85. Sud, pre svega, ističe da se prema doslednoj praksi ESLJP-a, koja se odražava i u praksi Suda, razumnost dužine trajanja postupka mora oceniti u smislu okolnosti slučaja, vodeći računa o uslovima uspostavljenim sudskom praksom ESLJP-a, a naročito: (a) o složenosti slučaja, (b) o ponašanju strana u postupku, (c) o ponašanju nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, kao i (d) o značaju onoga što stavlja na kocku podnosilac zahteva u sporu (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Mesić protiv Hrvatske*, br. 19362/18, Presuda od 5. maja 2022. godine, stav 127; *Bara i Kola protiv Albanije*, br. 43391/18, 17766/19, Presuda od 12. oktobra 2021. godine, stav 63; *Mishgjoni protiv Albanije*, br. 18381/05, Presuda od 7. decembra 2010. godine, stav 44; *Gjonboçari i drugi protiv Albanije*, br. 10508/02, Presuda od 23. oktobra 2007. godine, stav 61; *Mikulić protiv Hrvatske*, br.

53176/99, br. 35382/97, presuda od 7. februara 2002. godine, stav 38; *Comingersoll S.A. protiv Portugalije*, presuda od 6. aprila 2000. godine; *Frydlender protiv Francuske*, br. 30979/96, presuda od 27. juna 2000. godine, stav 43; *Sürmeli protiv Nemačke*, br. 75529/01, presuda od 8. juna 2006. godine, stav 128; *Lupeni grčko katolička parohija i drugi protiv Rumunije*, br. 76943/11, presuda od 29. novembra 2016. godine, stav 143; *Nicolae Virgiliu Tănase protiv Rumunije*, br. 41720/13, presuda od 25. juna 2019. godine, stav 209, vidi i slučajeve Suda: KI07/15, podnosilac zahteva: *Shefki Zogiani*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. septembra 2016. godine, stavovi 53-62; KI23/16, podnosilac zahteva: *Qazim Bytyqi i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. maja 2017. godine, stav 58; KI18/18, podnosilac zahteva: *Isuf Musliu*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. juna 2018. godine, stav 43; KI13/19, podnosilac zahteva: *Fevzi Hajdari*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. juna 2019. godine, stavovi 65-72; KI177/19, podnosilac zahteva: *NNT "Sokoli"*, presuda od 16. aprila 2019. godine, stavovi 96-106; KI104/20, podnosilac zahteva: *Ejup Koci*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. marta 2021. godine, stav 46; KI135/20, podnosilac zahteva: *Hava Behxheti*, gore citiran, stavovi 39-54).

(iii) Analiza razumnosti trajanja postupka

86. Sud primećuje da je slučaj podnosioca zahteva nastao kao posledica nesreće na radu 1998. godine. On je podneo zahtev za naknadu štete, prvi put 2000. godine, a drugi put 2006. godine, tražeći naknadu za povrede koje je zadobio, uključujući smanjenu radnu sposobnost, fizički i duševni bol.
87. Kao što je i gore razrađeno, da bi utvrdio da li je dužina trajanja postupka bila razumna, Sud mora uzeti u obzir sledeće faktore: (a) složenost slučaja, (b) ponašanje podnosioca zahteva, (c) postupanje relevantnih pravosudnih organa, i (d) značaj onoga što stavlja na kocku podnosilac zahteva u sporu.

(a) Složenost slučaja

88. Što se tiče složenosti slučaja, Sud se poziva na praksu ESLJP-a i svoju praksu, preko koje je istakao da se složenost slučaja može odnositi kako na činjenična, tako i na pravna pitanja, ali se takođe može odnositi i na činjenicu da je u slučaju uključeno nekoliko strana ili na određeni broj dokaza koji se moraju razmotriti pred redovnim sudovima (vidi, *mutatis mutandis*, slučajeve ESLJP-a: *Lupeni grčko katolička parohija i drugi protiv Rumunije*, citirano iznad, stav 150; *Nicolae Virgiliu Tănase protiv Rumunije*, citirano iznad, stav 210; *Katte Klitsche de la Grange protiv Italije*, br. 12539/86, presuda od 19. septembra 1994. godine, stav 55; *Humen protiv Poljske*, br. 26614/95, presuda od 15. oktobra 1999. godine, stav 63 i *Cipolleta protiv Italije*, br. 38259/09, Presuda od 11. januara 2018. godine, stav 44, gde je uprkos složenosti stečajnog postupka, ESLJP utvrdio da su isti odugovlašeni u suprotnosti sa kriterijumom pravičnog suđenja unutar „jednog razumnog roka“, kako je to i zagarantovano članom 6 (1) EKLJP-a; i takođe vidi, slučajeve Suda: KI18/18, podnosilac zahteva: *Isuf Musliu*, gore citiran, stav 45; i KI104/20, podnosilac zahteva: *Ejup Koci*, gore citiran, stav 48).
89. U ovom slučaju, Sud primećuje da je slučaj podnosioca zahteva odbijen zbog zastarevanja. Polazna tačka prve tužbe podnosioca zahteva i obrazloženja redovnih sudova u ovom periodu, uticala je da se u drugoj tužbi podnosioca zahteva primene zakonske odredbe zastarevanja. Kao što je gore razrađeno u stavovima 69-80, redovni sudovi su primenili odredbe zastarevanja koje su bile konkretno navedene u ZOO-u.

90. U ovim okolnostima, Sud, pozivajući se i na činjenično stanje slučaja u vezi sa utvrđivanjem zastarelosti, utvrđuje da slučaj nije složen.

(b) Ponašanje podnosioca zahteva

91. Sud ističe da podnosioci zahteva u principu imaju pravo da slede sve proceduralne korake koji su dostupni važećim zakonima. Međutim, podnosioci zahteva takođe moraju uzeti u obzir posledice u slučaju da korišćena pravna sredstva mogu uticati na trajanje razmatranja njihovog slučaja. Sud smatra da ponašanje podnosioca zahteva predstavlja objektivnu činjenicu koja se ne može pripisati sudovima i koju treba uzeti u obzir pri utvrđivanju da li je postupak trajao duže od razumnog roka zagarantovanog stavom 2 člana 31. Ustava i stavom 1 člana 6 EKLJP-a (vidi, slučajeve ESLJP-a: *McFarlane protiv Irske*, br. 31333/06, presuda od 10. septembra 2010. godine, stav 148; *Eckle protiv Nemačke*, citirano iznad, stav 82; vidi takođe slučaj Suda: KIO7/15, podnosilac zahteva: *Shefki Zogiani*, gore citiran, stav 55).
92. Sud, na osnovu spisa predmeta, primećuje da je podnosilac zahteva 13. aprila 2016. godine poslao „Urgenciju za ubrzanje postupka“ Osnovnom sudu, navodeći da podnosi urgenciju zbog hitne potrebe za lečenjem, zbog povreda koje je zadobio. Podnosilac zahteva je istakao da slučaj ima prioritet, jer se sprovodi od 2000. godine.
93. Što se tiče procesnih radnji podnosioca zahteva, Sud se poziva na praksu ESLJP-a gde je razjasnio da se od podnosioca zahteva traži da bude oprezan u preduzimanju proceduralnih koraka i da se uzdrži od upotrebe taktike odlaganja razmatranja slučaja (vidi, slučajeve ESLJP-a, *Bara i Kola protiv Albanije*, citirano iznad, stav 91 gde je ESLJP ustanovio da na osnovu ponašanja žalioца nema pokazatelja da je on prouzrokovao ili doprineo u odugovlačenju postupaka; *Union Alimentaria Sanders S.A. protiv Španije*, br. 11681/85, presuda od 7. jula 1989. godine, stav 35).
94. Pored toga i na osnovu gore navedenih radnji podnosioca zahteva, Sud, ističući njegovo ponašanje, od dana podnošenja druge tužbe 18. aprila 2006. godine, smatra da radnje podnosioca zahteva nisu mogle uticati na kašnjenja Osnovnog suda, odnosno Apelacionog suda, u razmatranju njegovog slučaja.

(c) Postupanje relevantnih pravosudnih organa

95. Sud prvo primećuje principijelni stav ESLJP-a da stav 1 člana 6. EKLJP-a zahteva od država ugovornica da organizuju svoje pravne sisteme na takav način da nadležni organi budu u skladu sa zahtevima predmetnog člana, uključujući i obavezu da razmatraju slučajeve u razumnom roku (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Luli i drugi protiv Albanije*, br. 64480/09, 644/2/09, 12874/10, 56935/10, 3129/12, presuda od 1. aprila 2014. godine, stav 91; *Kačiu i Kotorri protiv Albanije*, br. 33192/07, 33194/07, Presuda od 25. juna 2013. godine, i *Abdoella protiv Holandije*, br. 12828/87, presuda od 25. novembra 1992. godine, stav 24).
96. U tom smislu, ESLJP je istakao da se ne može uzeti u obzir obrazloženje sudova da su preopterećeni nerešenim predmetima (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Bara i Kola protiv Albanije*, citirano iznad, stavovi 70-71 i 94-96; *Krastanov protiv Bugarske*, br. 50222/99, presuda od 30. septembra 2004. godine, stav 74; *Vocaturo protiv Italije*, br. 11891/85, presuda od 1. aprila 1989. godine, stav 17; i *Cappello protiv Italije*, br. 12783/87, presuda od 24. januara 1992. godine, stav 17).

97. Međutim, u slučaju ESLJP-a: *Buchholz protiv Nemačke*, na tvrdnju nemačke vlade da je usled ekonomske recesije došlo do značajnog povećanja obima sudskih sporova u oblasti zapošljavanja, što je rezultiralo preopterećenjem nerešenih predmeta pred sudovima, uključujući pred sudovima u Hamburgu, ESLJP je pojasnio da „[...] Konvencija nameće obavezu državama ugovornicama da organizuju svoje pravne sisteme na takav način da omoguće sudovima da ispune zahteve člana 6, stava 1 [EKLP-a], uključujući i suđenje u „razumnom roku“. Međutim, privremeno preopterećenje nerešenim slučajevima ne pripisuje odgovornost državama ugovornicama pod uslovom da su preduzele razumne hitne korektivne mere za rešavanje vanrednog stanja ove vrste” (vidi, slučaj ESLJP-a: *Buchholz protiv Nemačke*, br. 7759/77, presuda od 6. maja 1981. godine, stav 51).
98. Sledeći ovaj stav, Sud je i u svojoj sudskoj praksi istakao da redovni sudovi imaju u vidu ustavnu i zakonsku obavezu da okončaju slučajeve u razumnom roku, kako ne bi došlo do zabune i neizvesnosti. Redovni sudovi ne mogu dozvoliti da se slučaj neograničeno prenosi sa jedne sudske instance na drugu. U suprotnom, bilo bi narušeno poverenje javnosti u ceo pravni poredak (vidi s tim u vezi obrazloženje Suda u slučaju KI104/20, podnosilac zahteva: *Ejup Koci*, citirano iznad, stav 62).
99. ESLJP je takođe utvrdio da, iako nije u funkciji Suda da analizira način na koji su redovni sudovi tumačili i primenili zakon, on ipak smatra da su presude kojima se poništavaju prethodni nalazi i vraćaju predmeti obično posledica učinjenih grešaka od strane nižih sudova i da ponavljanje takvih suđenja može ukazivati na nedostatak u pravosudnom sistemu (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a: *Lupeni grčko katolička parohija i drugi protiv Rumunije*, gore citiran, stav 147).
100. Sud primećuje da su u ovom slučaju, u postupku po drugoj tužbi, bile tri odluke Osnovnog suda, tri odluke Apelacionog suda, od kojih su dve bile takve da su slučaj vratile na presuđivanje, dok je jednom odlučeno o slučaju, i na kraju, jedna odluka Vrhovnog suda. Sud takođe podseća da je Opštinski sud u Vučitrnu održao pripremno ročište 3. maja 2006. godine, zatim zakazao glavnu raspravu za 18. maj 2006. godine, koja je odložena za 24. maj 2006. godine i održana tog dana. U prvom postupku preispitivanja, Osnovni sud je održao pripremno ročište 23. maja 2013. godine. U drugom postupku preispitivanja, Osnovni sud je zakazao ročište koje je zatim odloženo za 12. jul 2017. godine, i na kraju, rešenjem je odlučeno da se ročište za glavnu raspravu zakaže za 5. avgust 2016. godine. Takođe, 31. oktobra 2016. godine, održano je ročište i rešenjem je odlučeno da (i) se ročište odloži; i (ii) Osnovni sud će na sledećem ročištu odlučiti „nakon prethodnog odlučivanja o pitanju zastarelosti zahteva“.
101. Sud primećuje da je prvostepeni sud održao oko 5 ročišta. Na tim ročištima, tužena strana je stalno iznosila navode o zastarelosti. Sud takođe primećuje da je Apelacionom sudu bilo potrebno oko 6 godina i 8 meseci da odluči da vrati stvar na presuđivanje rešenjem [CA. br. 452/2012] od 14. marta 2013. godine. Isti je presudom vratio stvar na presuđivanje i presudom [Ac. br. 276/17] od 13. juna 2019. godine.
102. Sud smatra da je Apelacioni sud bio nadležan da odlučuje o činjeničnim i pravnim pitanjima i da je isti mogao odlučivati o predmetu. S tim u vezi, Sud smatra da ponavljanje ovakvih suđenja može ukazivati na nedostatak u pravosudnom sistemu (vidi slučaj Suda KI81/16, podnosilac *Valdet Nikqi*, citirano iznad, stav 71). Kašnjenja u postupku u ovom predmetu uglavnom se pripisuju redovnim sudovima, jer im je bilo potrebno više od 14 godina da odluče o nekomplikovnom predmetu, odnosno da utvrde da je građanska tužba podnosioca predstavke zastarela (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP, *Mesić protiv Hrvatske*, gore citirano, stav 129).

(d) Značaj onoga što stavlja na kocku podnosilac zahteva u sporu

103. Što se tiče uslova o tome što stavlja na kocku podnosilac zahteva u sporu, Sud se poziva na sudsku praksu ESLJP-a, koja pojašnjava da kategorija slučajeva zahteva posebna ekspeditivna rešenja. Prema ovoj praksi, primeri koji zahtevaju posebnu pažnju i prioriteta rešenja su slučajevi koji se odnose na status i građansku sposobnost, slučajevi u vezi sa starateljstvom nad decom i odnosom roditelj-dete, sporovi iz radnog odnosa, slučajevi podnosioca zahteva koji boluju od „neizlečive bolesti“, i imaju „skraćeni životni vek“ kao i slučajevi o pravu na obrazovanje (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Bock protiv Nemačke*, br. 1118/84, presuda od 21. februara 1989. godine, stav 49; *Laino protiv Italije*, br. 33158/96, presuda od 18. februara 1999. godine, stav 18, *Mikulić protiv Hrvatske*, gore citiran, stav 44; *Hokkanen protiv Finske*, br. 19823/92, presuda od 23. septembra 1994. godine, stav 72; *Niederböster protiv Nemačke*, br. 39547/98, presuda od 27. maja 2003. godine, stav 39, *Frydlender protiv Francuske*, gore citiran, stav 45, *Vocaturu protiv Italije*, gore citiran, stav 17; *X protiv Francuske*, br. 18020/91, presuda od 31. marta 1992. godine, stav 47; *A. i drugi protiv Danske*, br. 20826/92, presuda od 22. januara 1996. godine, stavovi 78-81, *Oršuš i drugi protiv Hrvatske*, br. 15766/03, presuda od 16. marta 2010. godine, stav 109 i *Sailing Club of Chalkidiki „I Kelyfos“ protiv Grčke*, br. 6978/18, 8547/18, Presuda od 21. novembra 2019. godine, stav 60, gde je ESLJP, između ostalog, naglasio da neobrazloženi nedostatak neke odluke unutar nekog posebno dugog perioda od strane jednog suda koji razmatra to pitanje, može se smatrati osporavanjem pravde).
104. Sud podseća da se zahtev podnosioca odnosi na njegovu naknadu za povrede zadobijene na radnom mestu. Sud u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir da je podnosilac zahteva povređen na radnom mestu i činjenicu da je prema spisima predmeta zbog takve povrede morao da se leči u inostranstvu, i to neprekidno, smatra da su redovni sudovi trebali s posebnom pažnjom da odgovore na slučaj podnosioca zahteva.
105. Sud ceni da su redovni sudovi u ovom konkretnom slučaju trebali da imaju u obzir poštovanje načela pravične administracije pravde, odnosno obavezu potonjih da se bave kao što treba slučajevima koji se nalaze ispred njih (vidi slučaj Suda KI81/16, podnosilac zahteva *Valdet Nikqi*, citirano iznad, stav 92).
106. S tim u vezi, Sud je dosledno isticao stav da se slučajevi pred redovnim sudovima ne mogu voditi bez nekog određenog roka za finalizaciju istih, kao što se to dogodilo u ovom konkretnom slučaju, gde su postupci odugovlačeni više od četrnaest (14) godina za neko direktno pitanje kao što je utvrđivanje zastarelosti tužbenog zahteva podnosioca zahteva (vidi, *mutatis mutandis*, KI81/16, podnosilac zahteva *Valdet Nikqi*, citirano iznad, stav 98)

Zaključak u vezi sa prekomernim trajanjem postupka

107. U zaključku, Sud smatra da pošto su u slučaju podnosioca zahteva redovni sudovi primenili odredbe koje regulišu zastarelost, one kao takve nisu bile u tolikoj meri složene da ceo proces, od pokretanja druge tužbe do osporene odluke, traje 14 godina, 7 meseci i 8 dana.
108. Sud ocenjuje da konkretan slučaj nije bio kompleksan zato što (i) redovni sudovi su za dužnost imali da utvrde da li je tužbeni zahtev tužioca u nadoknadi štete zastareo ili ne; (ii) i da postupak nije dodatno otežan radnjama podnosioca zahteva koji je samo sledio proceduralne korake da ostvari svoje pravo na naknadu štete koju je pretrpeo na

radnom mestu; gde je (iii) redovnim sudovima bilo potrebno više od 14 godina da utvrde konačnom odlukom da li je tužbeni zahtev tužioca zastareo ili ne. Sud ponovo naglašava da ne rešavanje pitanja podnosioca zahteva u razumnom roku, izuzev što je došlo do neobrazloženog odugovlačenja postupka, takođe može da se smatra i osporavanje pravde (vidi slučaj ESLJP-a, *Sailing Club of Chalkidiki „I Kelyfos“ protiv Grčke*, citirano iznad, stav 60).

109. Shodno tome, Sud utvrđuje da se trajanje postupka u celini, od 14 godina, 7 meseci i 8 dana, u okolnostima ovog slučaja, ne može smatrati razumnim.
110. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da je došlo do povrede stava 2, člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. EKLJP-a.

Efekti ove presude za podnosioca zahteva

111. Sud uzima u obzir činjenicu da je postupak za podnosioca zahteva trajao oko 20 godina, odnosno po gore navedenoj oceni Suda, 14 godina, 7 meseci i 8 dana, i na kraju je dobio odgovor da je njegov zahtev zastareo. S tim u vezi, Sud podseća da je utvrdio povredu stava 2, člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. EKLJP-a.
112. Sud primećuje i utvrđuje da član 41 EKLJP-a, koji je deo Poglavlja II [Evropski Sud za Ljudska Prava] EKLJP-a, ne može poslužiti kao osnov za pokretanje neke tvrdnje o „pravičnoj nagradi“ ili kompenzaciji za nematerijalnu štetu pred Sudom, imajući u vidu da se ovaj član tiče nadležnosti ESLJP-a a ne nadležnostima domaćih sudova, članovima zaštitnog mehanizma zagarantovanog EKLJP-om. Ugovorne strane su obavezne da garantuju prava i slobode koje su zagarantovane Poglavljem I [Pravi i Slobode] EKLJP-a. S tim u vezi, Sud ima u obzir činjenicu da ESLJP dodeljuje „pravičnu nagradu“ ili kompenzaciju za nematerijalnu štetu, ali to vrši na osnovu svojih specifičnih nadležnosti koje su opisane u članu 41 EKLJP-a i pravilu 60 njegovog Poslovnika o Radu. (vidi, slučaj Suda, KI108/18, podnosilac *Blerta Morina*, Rešenje o Neprihvatljivosti od 5. septembra 2019. godine, stav 195).
113. Bez obzira na činjenicu da ESLJP ima specifično ovlašćenje da dodeljuje „pravičnu nagradu“ ovaj Sud je vezan i uslovljen da postupa samo na osnovu zakonske i procesne regulative koja uređuje njegov rad. Ni u jednom od ovih dokumenata koji uređuju delokrug rada i postupke pred ovim Sudom i radnje koje isti može da preduzme, nije predviđeno ekvivalentno ovlašćenje za dosuđivanje „pravične nagrade“, onako kako se takva nadležnost pripisuje ESLJP-u sa gore navedenim stavovima. (vidi, slučaj Suda, KI108/18, podnosilac *Blerta Morina*, citirano iznad, stav 196).
114. Gore navedeno ne podrazumeva da pojedinci nemaju pravo da traže odštetu od javnih vlasti u slučaju da se utvrdi da je došlo do povreda njihovih prava i sloboda na osnovu zakona koji su na snazi u Republici Kosova. Baš suprotno, sam ESLJP naglašava da je način na koji bi se jedno pravo koje je zaštićeno od EKLJP-a moglo u najvećoj mogućoj visini popraviti, odgovarajućim podnosiocima se treba dati odšteta i to u pravoj visini i u skladu sa pravom koje im je bilo povređeno. (vidi slučaj Suda KI108, podnosilac *Blerta Morina*, citirano iznad, stav 197, vidi, primera radi jedan od slučajeva ESLJP-a s tim u vezi: *Gavrilić protiv Moldavije*, br. 22741/06, Presuda od 22. jula 2014. godine). Međutim, ima i takvih slučajeva kada na osnovu specifičnih okolnosti tog slučaja, ESLJP smatra da sam nalaz povrede predstavlja „pravičnu nagradu“ i za nematerijalnu štetu koju je podnosilac zahteva mogao da pretrpi (vidi, u tom smislu, operativni delo slučaja ESLJP-a, *Roman Zaharov protiv Rusije*, presuda od 4. decembra 2015. godine stav 312).

115. Sud, dalje, objašnjava da nema zakonska ovlašćenja za određivanje neke vrste ili načina naknade u slučajevima kada utvrdi povredu relevantnih ustavnih odredbi, u konkretnom slučaju člana 31. Ustava i člana 6 (1) (vidi, slučajeve Suda: KI10/18, podnosilac zahteva: *Fahri Deçani*, presuda od 8. oktobra 2019. godine, stav 119; KI108/18, podnositeljka zahteva: *Blerta Morina*, citirano iznad, stav 196, vidi i slučaj: KI113/21 podnositeljka zahteva: *Bukurije Haxhimurati*, presuda od 20. decembra 2021. godine, stav 148).
116. Međutim, i pored toga, Sud je naglasio da pojedinci imaju pravo da traže, putem pokretanja posebnog postupka za nadoknadu štete od javnih organa u slučaju utvrđivanja povreda njihovih prava i sloboda na osnovu zakona koji se primenjuju u Republici Kosovo (vidi slučaj Ustavnog suda u slučaju KI113/21, podnosilac zahteva *Bukurije Haxhimurati*, citiran iznad, stav 150; KI10/18, podnosilac zahteva *Fahri Deçani*, citirano iznad, stav 120; i KI108/18, podnosilac *Blerta Morina*, citirano iznad, stav 197).
117. Sud ceni da samo utvrđivanje povrede prava na pravično suđenje unutar jednog razumnog roka, kako je zagarantovano članom 31 Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP-a, ne čini "pravičnu nagradu" za podnosioca zahteva. Stoga, u slučajevima kada samo utvrđivanje ustavne povrede od strane Ustavnog suda možda nije dovoljno da se izbegnu posledice ustavne povrede i kada je neophodna novčana naknada, na stranama uključenim u slučaju je da iskoriste raspoloživa pravna sredstva prema zakonima na snazi radi daljeg ostvarivanja svojih prava, uključujući i pravo da traže naknadu materijalne štete kao rezultat povrede prava zagarantovanih Ustavom, koju je utvrdio Ustavni sud, uključujući i povredu prava na pravično suđenje unutar jednog razumnog roka, kako je zagarantovano članom 31 Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP-a (vidi *mutatis mutandis*, slučaj Suda KI113/21, podnosilac *Bukurije Haxhimurati*, citirano iznad, stav 151).

Zaključak

118. U okolnostima ovog konkretnog slučaja, podnosilac zahteva je povređen na radnom mestu i pokrenuo je građansku parnicu za naknadu štete protiv Ministarstva prosvete, nauke i tehnologije u Opštinskom sudu u Vučitrnu. Predmet podnosioca zahteva je okončan Rešenjem Vrhovnog suda [Rev. br. 97/2004] od 25. januara 2005. godine, kojim je utvrđeno da je građanska tužba podnosioca predstavke neprihvatljiva jer Ministarstvo prosvete, nauke i tehnologije nema pasivni procesni legitimitet. Podnosilac zahteva je podneo drugu tužbu Opštinskom sudu u Vučitrnu, koji je odbio tužbu podnosioca zahteva sa obrazloženjem da se radi o suđenom predmetu. Apelacioni sud je, nakon žalbe podnosioca zahteva, poništio rešenje Osnovnog suda sa obrazloženjem da nisu stvoreni uslovi da se tužbeni zahtev podnosioca odbaci kao rešen slučaj. Podnosilac zahteva je podneo građansku tužbu protiv opštine Vučitrn na ime naknade štete. U međuvremenu, Osnovni sud u Vučitrnu je u ponovnom postupku odbio tužbu podnosioca zahteva kao neblagovremenu. Apelacioni sud je, nakon žalbe podnosioca, poništio rešenje Osnovnog suda sa obrazloženjem da je isti pobrkao zastarelost sa zakonskim rokovima. Osnovni sud je u novom postupku odbio tužbeni zahtev podnosioca sa obrazloženjem da je zastareo. U žalbenom postupku, Apelacioni i Vrhovni sud su potvrdili nalaz Osnovnog suda da je tužbeni zahtev podnosioca zastareo.
119. U ovom konkretnom slučaju, Sud je ocenio da su postupci koji su sprovedeni od 2000. godine do 2005. godine, van vremenske nadležnosti Suda zbog toga što nisu u skladu *ratione temporis* sa Ustavom.

120. U vezi sa tvrdnjom podnosioca zahteva o pogrešnom tumačenju zakona od strane redovnih sudova u vezi sa zastarelošću njegovog tužbenog zahteva, Sud je zaključio da nije bilo povreda člana 31 Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a.
121. U vezi sa tvrdnjom podnosioca zahteva koja se tiče prava na pravično suđenje unutar jednog razumnog roka, Sud se pozvao na kriterijume koji su postavljeni u praksi ESLJP-a ali i u praksi samog suda koji se oslanjaju na: (a) kompleksnost slučaja; (b) ponašanje stranaka u postupku; (c) ponašanja nadležnog suda ili drugih javnih organa; kao i (d) važnosti onoga što stavlja na kocku podnosilac zahteva u sporu.
122. Sud je ocenio da konkretan slučaj nije bio kompleksan zato što (i) redovni sudovi su za dužnost imali da utvrde da li je tužbeni zahtev tužioca u nadoknadi štete zastareo ili ne; (ii) i da postupak nije dodatno otežan radnjama podnosioca zahteva koji je samo sledio proceduralne korake da ostvari svoje pravo na naknadu štete koju je pretrpeo na radnom mestu; gde je (iii) redovnim sudovima bilo potrebno više od 14 godina da utvrde konačnom odlukom da li je tužbeni zahtev tužioca zastareo ili ne. Sud ponovo naglašava da ne rešavanje pitanja podnosioca zahteva u razumnom roku, izuzev što je došlo do neobrazloženog odugovlačenja postupka, takođe može da se smatra i osporavanje pravde.
123. Samim tim, Sud je utvrdio da se trajanje postupka u celini, od 14 godina, 7 meseci i 8 dana, u okolnostima ovog slučaja, ne može smatrati razumnim kao i da je u suprotnosti sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP-a, u vezi sa pravom na pravično suđenje unutar jednog razumnog vremenskog roka.
124. U vezi sa pitanjem kompenzacije materijalne i nematerijalne štete podnosioca zahteva, Sud je ocenio da samo utvrđivanje povrede prava na pravično suđenje u razumnom roku samo po sebi ne predstavlja „pravičnu nagradu“ za podnosioca zahteva. Shodno tome, Sud smatra da podnosilac zahteva ima pravo da u parničnom postupku pred redovnim sudovima traži naknadu nematerijalne štete samo zbog povrede prava na pravično suđenje u razumnom roku zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP-a.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. 7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilom 59 (1) Poslovnika, dana 18. jula 2022. godine, većinom glasova:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede stava 2 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa stavom 1 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima, u vezi sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje unutar razumnog roka;
- III. DA UTVRDI da nije došlo do drugih povreda člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa stavom 1 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- IV. DA UTVRDI da presuda [Rev. br. 239/2019] od 26. novembra 2020. godine Vrhovnog suda Kosova ostaje na snazi;
- V. DA DOSTAVI ovu presudu stranama;
- VI. DA OBJAVI ovu presudu u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- VII. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljatifi
Bajram Ljatifi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani
Gresa Caka-Nimani